

Oulun Satama Oy
Poikkimaantie 16
90400 Oulu
(oulunsatama@ouluport.com)

Oulun sataman ympäristöselvitys ja lausuntopyyntö 12.9.2025

Päätös, YVA-arviointimenettelyn soveltaminen, Oulun Satama Oy, Oritkarin ja Nuottasaaren satamien toiminnot, Oulu

HANKE

Oulun Satama Oy
Oritkarin ja Nuottasaaren satamien toiminnot

HANKKEESTA VASTAAVA

Oulun Satama Oy
Poikkimaantie 16
90400 Oulu
Y-tunnus: 2578908-7

ASIAN VIREILLETULO

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle on toimitettu 12.9.2025 Oulun Satama Oy:n Oritkarin aluetta koskeva arviointipyyntö YVA-menettelyn soveltamistarpeesta (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017, jäljempänä YVA-laki).

YVA-lain 3 § 1 mom. mukaan lakia ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin YVA-lain 1 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Oulun Satama Oy pyytää Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta lausuntoa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) tarpeellisuudesta koskien satama-altaiden täyttämistä puhtailla maa-aineksilla huomioiden tässä selvityksessä kuvattujen uusien toimintojen osalta.

22.12.2025

*Suunnitellut toiminnot***1. Nykyiset läjitysaltaat**

Läjitysaltaiden täyttäminen puhtailla maamassoilla vuosina 2026–2027
Sisältää poikkimaantien (mt 8155) jatkon rakentamisen

2. Verso Energyn hanke

- tavoitteena on tuottaa vuodessa 80 000 tonnia synteettisesti tuotettua lentopolttoainetta (eSAF). Hankkeessa rakennetaan 400 kV:n voimajohto sekä sähköasema ja sijoittuu läjitysaltaiden yhteyteen
- hanke edellyttää YVA-menettelyn, YVA-laki 252/2017, liite 1, 6c (kemianteollisuuden integroidut tuotantolaitokset, joissa valmistetaan teollisessa mittakaavassa aineita kemiallisilla muuntoprosesseilla)

3. Uusien läjitysalueiden rakentaminen

- Uusien läjitysaltaiden rakentaminen kolmessa vaiheessa, A (vuonna 2027) ja B ja C (vuonna 2028–2035). Lupahakemus vireillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa (Dnro PSAVI/2138/2025)
- Uuden satamalaiturin YVA-menettely ja vesilain (587/2011) mukainen lupa. Edellyttäneen muutosta sataman nykyiseen ympäristölupaan. Hankkeen aloitus vuonna 2026

4. Uusi satamalaituri

- ympäristövaikutukset YVA-menettelyssä, jossa arvioidaan yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Sijoittuu olemassa olevien altain yhteyteen.

OULUN SATAMAN YMPÄRISTÖSELVITYS JA YVA-MENETTELYN TARPEELLISUUS

Oritkarin satama on yksi Oulun sataman keskeisistä alueista, ja sen toiminta keskittyy erityisesti konttiliikenteeseen sekä metsäteollisuuden tuotteiden käsittelyyn. Satama-alueella on useita laitureita, joilla on eri syvyyksiä ja kapasiteetteja, ja ne palvelevat monipuolisesti erilaisia lastinkäsittelytarpeita. Alueella toimii useita logistiikka- ja satamapalveluyrityksiä, jotka tukevat sataman operatiivista toimintaa. Oritkarin satamassa on käytössä raskaita nostureita, jotka mahdollistava tehokkaan konttikäsittelyn. Oulun kaupunki on käynnistänyt asemakaavamuutoksen, jonka tavoitteena on mahdollistaa näiden hankkeiden toteutuminen sataman läheisyydessä.

Lisäksi satama on mukana vihreän siirtymän kehityksessä, ja alueelle suunnitellaan uusia teollisuushankkeita, jotka tukevat kestävästä kehityksestä ja energiatehokkuutta.

Lupapäätökset

- Oritkarin, Nuottasaaren, Vihreäsaaren ja Toppilan satamien ympäristölupa, Oulu. Ympäristölupavirasto 30.11.2004 (PSY-2003-Y-128)
ei YVA-tarkastelua

22.12.2025

- Oritkarin sataman länsilaiturin jatke, kokonaispituus noin 1,3 km. Kempeleenlahden laajennusalueen penger- ja läjitystyöt Poikkimaantien uudeksi linjaukseksi sataman sisääntuloväyläksi sekä Oritkarin meriväylän levennys- ja huoltoruoppausten toteuttaminen, Oulu. Ympäristölupavirasto 17.4.2008 (Dnro Psy-2007-y-144) *Ympäristökeskuksen päätös 22.5.2007 (Dnro PPO-2007-L-175); hankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä*
- Uuden laiturin rakentaminen Oritkarin satamaan, merialueen ruoppaaminen ja valmistelulupa, Oulu. AVI päätös 24.5.2013 (Dnro PSAVI/94/04.09/2012) *ELY-keskuksen lausunto 18.3.2013; YVA-arviointi ei tarpeen*
- Oulun sataman tuloväylän syventämisestä muodostuvien ruoppausmassojen läjitys- ja selkeytysaltaiden rakentaminen ja valmistelulupa, Oulu. AVI päätös 29.9.2015 (Dnro PSAVI/1664/2015) *ei YVA-tarkastelua*
- Oulun Meriväylän, Oulun sataman tuloväylän ja satama-altaan ruoppaaminen, Oulu, AVI päätös 13.4.2018 (Dnro PSAVI/1664/2017) *Yhteysviranomaisen lausunto YVA-selostuksesta 22.2.2017*
- Rommakonväylän huoltoruoppaus ja ruoppausmassojen läjittäminen läjitysaltaaseen sekä valmistelulupa, Oulu. AVI päätös 28.3.2019 (Dnro PSAVI/1139/2019) *ei YVA-tarkastelua*
- Oulun sataman kunnossapitoruoppaus ja Oritkarin satama-altaan laajentaminen ruoppaamalla, Oulu. AVI päätös 29.8.2023 (Dnro PSAVI/15598/2022) *ei YVA-tarkastelua*

Muut Oritkaria koskevat YVA-kannanotot

- Oritkarin sataman laajennus 22.5.2007 (Dnro PPO-2007-L-175-531). YVA-lain 4 § 2 mom. mukainen hanke, joka ei todennäköisesti aiheuta laadultaan ja laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. *Hankkeen yhteydessä on todettu, että YVA-menettelyä ei sovelleta*
- Oulun sataman kehittämishankkeista ja ympäristöstä pidetyssä kokouksessa 29.5.2012 on käsitelty sataman kehittämistä koskien uutta laituria, länsilaiturin kehittäminen ja uutta meriväylää. *Uusi laiturij ja Länsilaiturin kehittäminen eivät edellytä YVA-menettelyä eikä erillinen YVA-päätös ole tarpeen*
- Oritkarin ja Nuottasaaren satamien ympäristöluvan nro 70/04/2 lupamääräysten tarkistaminen, 3.12.2015 (Dnro PSAVI/14/04.08/2014), Oulu. Lupapäätöksessä todettu, että uusien kehittämishankkeiden ja niiden suhteesta ympäristöön on järjestetty *hakijan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen välillä kokous, jossa yhteenvetona todettiin, että hankkeiden osalta ei ole edelleenkään tarvetta YVA-arviointiin.*

Hankkeiden arvioidut ympäristövaikutukset

- Nykyisten satama-altaiden täytöllä ei ole vaikutusta alueen vedenlaatuun, kuormitukseen, merieliöstöön tai luontotyyppeihin, koska alue on jo rajattu penkereillä

22.12.2025

- Suurin vaikutus hankkeella tulee olemaan alueen linnustoon, altain täyttötyöllä on merkittäviä vaikutuksia alueella pesiville ja ruokaileville linnuille. Altain täytössä huomioidaan lintujen pesimäalueet ja -ajat
- Uusien penkereiden rakennus. Hanke aiheuttaa pengerrettävän alueen pohjaeläimistön tuhoutumisen, melu ja samentuminen saattavat häiritä jonkin verran lähialueen kalastoa
- Hankkeen vesistövaikutukset liittyvät satama-altain rakennusvaiheeseen
- Hankkeen ei katsota heikentävän vesimuodostuman ekologista tilaa tai estävän vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista.
- Hankkeen vaikutusten ei arvioida ulottuvan lähimmille Natura-alueille.
- Virtaussuunnan muutoksella ei oleteta olevan vaikutusta lähialueella esiintyviin uhanalaisiin lajeihin tai luontotyypeihin
- Hankkeella ei vaikutuksia alueen maaperään, kallioperään tai pohjavesiin
- Pitkällä aikavälillä penkereiden rakentamisella ja uusien läjityskenttien muodostuminen satama-alueelle tulee todennäköisesti hyödyttämään alueella viihtyvää lintulajistoa
- Uuden laiturin ympäristövaikutukset tullaan arvioimaan hankkeen omassa YVA-menettelyssä, yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, arvioidaan osana YVA-menettelyä.
- Verso Energyn hankkeen ympäristövaikutukset tullaan arvioimaan hankkeen oman YVA-menettelyssä ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa arvioidaan osana YVA-menettelyä.

Yhteisvaikutukset ja johtopäätökset

- Hakijan mukaan uusien penkereiden rakentaminen ja täyttö, laiturin rakentaminen sekä Verso Energyn hanke muodostavat yhdessä merkittävän kokonaisuuden, jonka yhteisvaikutukset ympäristöön kohdistuvat erityisesti alueen linnustoon ja jonkin verran vesiekosysteemeihin ja kalastukseen.
- Hanketoimija esittää, että hankekokonaisuuteen ei sovelleta YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Hankkeiden aikataulu ja ominaisuudet huomioon ottaen ja aikaisemmin esiteltyjen vaikutusten luonne huomioden välittömät ja välilliset ympäristövaikutukset eivät ole merkittäviä muutoin kuin linnuston osalta.

ELY-KESKUKSEN PYYTÄMÄT LAUSUNNOT

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus pyysi hankkeesta lausuntoja seuraavilta tahoilta: Oulun kaupunki, Oulun seudun ympäristötoimi, Väylävirasto, Metsähallitus sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut. Lausunnon antoivat Oulun kaupunki, Oulun seudun ympäristötoimi ja Väylävirasto.

OULUN KAUPUNKI 12.11.2025

Tiivistelmä

22.12.2025

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt Oulun kaupungin lausuntoa YVA-arviointimenettelyn soveltamisesta Oulun satamien alueen tulevissa hankkeissa (POPELY/2594/2015). Lausunnon määräaika on 29.10.2025, ja lausunnon toimittamiseksi on myönnetty lisäaikaa 17.11.2025 saakka.

Esittelyteksti

Oulun Satama Oy on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausuntoa YVA-menettelyn soveltamisen tarpeesta koskien Oulun sataman alueen meneillään olevia ja tulevia hankkeita. ELY-keskus pyytää osana tarveharkintaa lausuntoja asianomaisilta viranomaisilta ml. Oulun kaupunki. (YVA-laki 252/2017, 2. luku)

Oulun Sataman ELY-keskukselle toimittamassa lausuntopyynnössä on kuvattu tiedossa olevia hankkeita: nykyisten altain täyttö massoin, Poikki-maantien jatkeen rakentaminen, uusien altain pengerrys ja täyttö, teollisuusalueen tonttien rakentaminen ja teollisuusalueen infrarakentaminen. Lausuntopyynnössä mainittujen lisäksi pidemmällä aikavälillä tarkastellaan maatäyttöjen laajentamista Oritkarin sataman niemen eteläpuolelle sekä Vihreäsaaren kehittämistä teollisuus- ja logistiikkatoiminnoille.

Nykyisten altain täyttö sekä Poikkimaantien rakentaminen ovat lainvoimaisen asemakaavan mukaisia käynnissä olevia hankkeita. Muut hankkeet edellyttävät asemakaavan muuttamista. Nykyisten altain täyttö sekä Poikkimaantien rakentaminen eivät edellytä muiden kuvattujen hankkeiden toteutumista, vaan voivat myös sinällään jo palvella alueen kehittämistä. On perusteltua käsitellä näitä kahtena kokonaisuutena: toteutusvaiheessa olevat hankkeet ja suunnittelu- tai selvitysvaiheessa olevat hankkeet.

Toteutusvaiheessa olevat hankkeet

Nykyisten altain pengerrys sekä osittainen täyttö ovat jo aiheuttaneet merkittävimmät meriluontovaikutuksensa. Täyttöjen aikaisella työmaavesien hallinnalla, täyttösuunnitelman mukaisilla työtapoilla ja pilaantumattomien massojen käytöllä pystytään pitämään merialueeseen kohdistuvat ympäristövaikutukset nykyisellä tasollaan. Altain pengerrys on muodostanut linnustolle soveltuvaa elinympäristöä. Altain täytön ja Poikkimaantien työmaan vaiheistus ja ajoitus on mahdollista siten, ettei lintujen pesinnälle aiheudu haittaa ja että elinympäristöksi soveltuvaa rakentamatonta kenttää sekä vesialuetta on tarjolla.

Oulun kaupungin käsityksen mukaan nykyisten altain täyttöön ja Poikki-maantien rakentamiseen ei liity sellaisia uusia tai muuttuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka edellyttäisivät YVA-menettelyä.

Suunnittelu- tai selvitysvaiheessa olevat hankkeet

Oulun satamien alueella on vireillä kaksi asemakaavahanketta: Oritkarin sataman vihreän siirtymän teollisuusalue (D:no

22.12.2025

OUKA/7863/10.02.03/2023) ja Vihreäsaaren teollisuusalue (D:no OUKA/12847/10.02.03/2023). Molemmat hankkeet liittyvät satamatoimintojen kehittämiseen sekä vihreän siirtymän teollisuutta palvelevien korttelialueiden osoittamiseen sataman yhteyteen.

Asemakaavojen yhteydessä arvioidaan merkittäviä vaikutuksia. Maatäyttöjen laajennuksilla on tunnistettu olevan vaikutuksia suiston virtaukseen. Maatäyttöjen virtausvaikutuksista on tehty Natura-tarvearvio, jonka perusteella merkittäviä vaikutuksia Perämeren saariston tai Kempeleenlahden rannan Natura-alueisiin ei pystytty varmuudella sulkemaan pois. Tämän vuoksi kaavoituksen aikana laaditaan tarkempaan virtausmallinnukseen perustuva Natura-arviointi.

Alueen hankkeiden kokonaisuudella on vaikutuksia linnustoon. Vaarantunutta, uhanalaista, erittäin uhanalaista, äärimmäisen uhanalaista sekä direktiivilajistoa viihtyy tässä ihmisen aktiivisen toiminnan tuottamassa, vuodesta toiseen muuttuvassa ympäristössä. Koko alueen toteutuksen vaiheistamisella sekä kulloinkin pesintään rauhoitettavilla alueilla on keskeisin merkitys linnuston elinolosuhteiden turvaamiseksi alueella.

Asemakaavamääräyksiin varmistetaan toteutuneessa tilanteessa linnuston elinympäristön riittävyys ja laatu.

ELY-keskus on toimivaltainen viranomainen ottamaan kantaa YVA-menettelyn soveltamisen tarpeeseen.

Oulun kaupunki toteaa, että virtausmuutoksen vaikutukset Natura-alueisiin tulevat selvitettyiksi Natura-arviointimenettelyssä. Linnustovaikutukset selvitetään asemakaavatyön yhteydessä, ja niiden hillintäkeinot esitetään asemakaavassa sekä hankkeiden lupamenettelyissä.

Kemianteollisuushankkeiden, infrarakentamisen ja satamalaiturien rakentamisen YVA-menettelyistä on säädetty erikseen eikä Oulun kaupunki ota kantaa näihin.

Toimivallan peruste

Hallintosääntö 8 § Lautakuntien yleiset tehtävät ja toimivalta: 4. käyttää kaupungin puhevaltaa toimivaltaansa kuuluissa asioissa sekä päättää muutoksen hakemisesta tuomioistuinten ja muiden viranomaisten päätöksiin kaupunginhallituksen päättämissä rajoissa.

OULUN SEUDUN YMPÄRISTÖTOIMI 29.10.2025

Poikkimaantien jatko

Poikkimaantien (mt 8155) jatkon rakentaminen Väyläviraston toteuttamana. Valmistuu 2026.

Nykyisten altain täyttö

22.12.2025

Oulun kaupungin toteuttamana Oritkariin vuonna 2017 valmistuneiden läjitysaltaiden täyttö puhtailla maamassoilla vuosina 2026-2027 ja teollisuusalueen rakentaminen arviolta vuonna 2027. Altaita on täytetty ruoppausmassoilla ja puhtailla pengerryskelpoisilla mailla, joita on saatu Oulun alueen rakennustyömailta. Jotta altaat saadaan täyteen ja teollisuusalue rakentamiskelpoiseksi, maa-aineksiksi hankitaan satama-alueen ulkopuolelta tuotavia "ostomaita" ja puhtaita pengerryskelpoisia maamassoja lähialueen rakennustyömailta. Tämän hetken käsityksen mukaan maa-ainekset tuodaan useasta luvanvaraisesta maa-aineksen otto paikasta, arviolta noin 50 km säteellä satamasta. Altaisiin ei tuoda pintamaita, eikä muuta eloperäistä maa-ainesta. Altaisiin ei myöskään tuoda happamia sulfaattimaita. Altaisiin tullaan läjittämään puhtaita maamassoja kokonaisuudessaan yhteensä noin 1 500 000 m³.

Verso Energyn hanke

Täytettävien altaiden nro 4-6 alueilla on tonttivaraus Verso Energyn hankkeelle ja 400 kV sähköasemalle. Verso Energyn hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan YVA-menettelyssä.

Asemakaavamuutos on vireillä

Alue muutetaan satama-alueesta (Ls) vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan teollisuuslaitoksen korttelialueeksi (T/kem).

Uusien läjitysalueiden rakentaminen ja täyttö

Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa on vireillä vesilupahakemus (PSAVI/2138/2025) uusien läjitysalueiden (A, B ja C) rakentamiseksi Oritkariin. Uusien läjitysalueiden täyttö on suunniteltu alkavan vuonna 2028.

Uuden satamalaiturin rakentaminen

Oritkarin uuden satamalaiturin rakentamisen ympäristövaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden tiedossa olevien hankkeiden kanssa arvioidaan YVA-menettelyssä.

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Sataman alueella on toteutettu jo aikaisemmin useita muita pengerrys-, ruoppaus-, läjitys- ja laiturihankkeita, joiden ympäristövaikutuksia on arvioitu vesilupamenettelyssä. Vesilupien perusteella ympäristövaikutukset ovat olleet hallittavissa ja jääneet monilta osin työnaikaisiksi ja paikallisiksi.

Nykyisten satama-altaiden rakentamisen aikaisia ympäristövaikutuksia on arvioitu vesiluvassa 2015 (PSAVI/1664/2015 29.9.2015). Vuonna 2017 valmistuneita altaita on hyödynnetty osittain ruoppausmassojen läjitykseen vuonna 2018 valmistuneessa hankkeessa, joka on koskenut Oulun Meriväylän, Oulun sataman tuloväylän ja satama-altaan ruoppaamista

22.12.2025

(PSAVI/1664/2017 13.4.2018). Tällöin ruoppausmassat sijoitettiin meriläjitysalueille ja sataman läjitys- ja selkeytysaltaisiin. Sataman läjitysaltaisiin tapahtuvan ruoppausmassan läjityksen ympäristövaikutuksia on arvioitu hankkeen osana Oulun meriväylän syventämisen YVA-menettelyssä (YVA-selostus Pöyry 28.10.2016 ja yhteysviranomaisen lausunto 22.2.2017 POPELY/4038/2015). Yhteysviranomaisen lausunnon perusteella mm. läjitysaltaiden ylitevesien hallinta nähtiin oleelliseksi kiintoaineiden, ravinteiden, vesiympäristölle haitallisten aineiden ja mahdollisten happamuutta aiheuttavien aineiden päästöjen minimoimiseksi.

Lausuntopyynnön liitteenä olevan Oulun sataman ympäristöselvityksen (Afry 12.9.2025) mukaan nykyisten satama-altaiden täytön ympäristövaikutukset kohdistuvat eniten linnustoon, kun tällä hetkellä lintujen elinalueena toimivat altaat täytetään. Sataman ja sen lähialueiden pesimälinnustoa on selvitetty osana alueelle laadittavan asemakaavan perusselvitystä. Teollisuusalueen kaavarunkoon on osoitettu alue linnustolle (EV/luo), jolloin linnustovaikutukset jäävät rakentamisen aikaisiksi, mikäli linnut ottavat uuden linnustoalueen elinympäristökseen. Täytön aikana lintujen pesimäalueet ja -ajat huomioidaan yhteistyössä rantakenttätyöryhmän kanssa. Linnuston osalta on todettu jo aikaisemmin vuoden 2015 vesiluvan yhteydessä, että uhanalaisten lajien pesintöjen kannalta merkitykselliset avoimet ja rauhalliset rantakentät Oulun alueella ovat syntyneet nimenomaan ruoppausmassojen läjitysten seurauksena.

Ympäristötoimen näkemyksen mukaan nykyiset läjitys- ja selkeytysaltaat on mitoitettu ja rakennettu niin, että varsinaisesta maa-aineksen läjittämisestä altaisiin ja altaista syrjäytyvien vesien johtamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset jäänevät työnaikaisiksi ja paikallisiksi, kunhan vesienhallinta suunnitellaan huolellisesti ja tuotavien maamassojen laatu varmistetaan. Maa-ainestenottoalueilta tulevien maa-ainesten osalta ympäristövaikutukset kohdistuvat pääosin ottoalueille liikenteen vaikutuksia lukuun ottamatta. Rakennustyömaiden pilaantumattomat maa-ainekset tulevat lähialueelta. Ympäristötoimen näkemyksen mukaan nykyisten altaiden täytön ympäristövaikutukset ja niiden hallintakeinot ovat jo varsin hyvin tiedossa, ja täytön suunniteltu ajankohta vuosina 2026-2027 ajoittuu päällekkäin ainoastaan Poikkimaantien jatkoon rakentamisen kanssa. Sataman muut suunnitellut uudet hankkeet ovat tässä vaiheessa luvitus-, YVA- tai kaavoitusvaiheessa. Ympäristötoimen näkemys on, ettei nykyisten altaiden täytöstä aiheudu siten sellaisia yhteisvaikutuksia sataman muiden suunniteltujen hankkeiden kanssa, että hankkeen vaikutuksia tulisi arvioida YVA-menettelyssä.

Ympäristötoimen näkemyksen mukaan sataman uusien altaiden (A, B ja C) rakentamisen ympäristövaikutukset, ml. vaikutukset virtausolosuhteisiin, voidaan arvioida ja hallita vireillä olevassa vesilupamenettelyssä, kuten on tehty aikaisemmissa pengerryshankkeissa.

Verso Energyn hankkeen ympäristövaikutukset tulevat arvioiduiksi omassa erillisessä YVA-menettelyssä. Uuden satamalaiturin rakentamista

22.12.2025

koskevassa erillisessä YVA-menettelyssä arvioidaan myös yhteisvaikutukset muiden tiedossa olevien hankkeiden kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus arvioi YVA-viranomaisena YVA-menettelyn soveltamisen tarpeen Oulun Satama Oy:n suunnittelemiin hankkeisiin. Ympäristötoimi kiinnittää huomiota siihen, että hankkeiden ympäristövaikutukset on arvioitu tai tullaan arvioimaan ja huomioimaan lupamenettelyssä ja/tai erillisissä YVA-menettelyissä. Kaikkia sataman suunniteltuja hankkeita koskevaa yhteistä YVA-menettelyä ei nähdä tarpeellisenä.

Toimivalta

Oulun kaupungin hallintosäännön 26.1. §:n mukaan Oulun seudun ympäristötoimi -liikelaitoksen johtokunta toimii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain tarkoittamana kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena. Hallintosäännön § 22 mukaan liikelaitoksen johtaja käyttää puhevaltaa liikelaitoksen johtokunnan puolesta ja antaa lausuntoja tuomioistuimille ja muille viranomaisille. Oulun seudun ympäristötoimi -liikelaitoksen ympäristöjohtaja on delegoinut lausuntojen antamisen viranomaisille tai muille tahoille ympäristö- ja/tai terveysvaikutuksiltaan vähäisistä ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista ympäristönsuojelupäällikölle (21.5.2025 § 48).

VÄYLÄVIRASTO 30.10.2025

Väylävirasto katsoo, että asiassa ei ole tarvetta soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Hankkeen vaikutukset voidaan käsitellä riittävissä määrin muiden lupa- ja YVA-menettelyiden yhteydessä.

HANKKEESTA VASTAAVAN KUULEMINEN

Oulun Satama Oy:lle toimitettiin annetut lausunnot 10.11.2025 ja 18.11.2025, joista tuli jättää mahdollinen vastine annetuista lausunnoista kirjallisesti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen (kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi) tai ilmoittamaan, että asiassa ei anneta vastinetta. Tämän jälkeen ELY-keskus tekee ratkaisun YVA-arviointimenettelyn soveltamisesta. Vastineen toimittamatta jättäminen ei estä ratkaisemasta asiaa.

Oulun Satama Oy vastasi 20.11.2025 ettei se tule antamaan omaa vastinetta annetuista lausunnoista.

POHJOIS-POHJANMAAN JOHTOPÄÄTÖKSET

ELY-KESKUKSEN

Kaavoitus

Alueella on voimassa Oulun seudun yleiskaava (hyv. 18.4.2016). Sataman alueella on voimassa 8.4.2016 voimaan tullut asemakaava.

22.12.2025

Asemakaavassa hakemuksen mukaiset toiminnot sijoittuvat satama-alueelle (LS). Asemakaavassa aluetta koskevat kolmiomääräyksessä Orit kirjatut määräykset. Satama-alue on osoitettu mahdollisena vedenalaisten muinaisjäännösten alueena (ark-w).

Oulun kaupunki valmistelee alueella asemakaavan muutosta ja laajennusta. Asemakaavoituksen tavoitteena on satamatoimintojen kehittäminen ja vihreän siirtymän teollisuusalueen mahdollistaminen sataman yhteyteen. Alue sijoittuu 5.6.2025 päivätyn kaavaluonnoksen mukaiselle satama-alueelle. Vireillä olevan kaavan aineistot ovat tutustuttavissa ja ladattavissa osoitteessa: <https://www.ouka.fi/suunnitelmat-ja-hankkeet/oritkarin-sataman-vihrean-siirtymän-teollisuusalue>

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kaavalausunnossa 28.08.2025/Dnro POPELY/3739/2023 on tuotu esille, että kaavaselostuksen vaikutusalue on tulkittu liian suppeaksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan jo virtausmuutosten kautta vaikutusalue on paljon laajempi ja ulottuu myös merialueelle.

Vesienhoito ja vesistövaikutukset

Alueen asemakaavoitusta koskevassa selvityksessä on tuotu esille, että alueen uudet täytöt ohjaisivat Oulujoen virtaamaa pohjoisen suuntaan, pois päin Kempeleenlahdelta. ELY-keskus (vesienhoitoviranomainen) katsoi, että uusilla täytöillä ja Oulujoen virtauksen uudella suuntautumisella saattaa olla merkittäviä vaikutuksia Kempeleenlahden ja Oulun edustan muiden vesimuodostumien tilaan, mahdollisesti niiden virtaamiin, sedimentaatioon ja sitä kautta esimerkiksi rehevöitymiskehitykseen. ELY-keskus totesi asemakaavan luonnoksesta antamassaan 28.8.2025 lausunnossa (POPELY/3739/2023, Nuottasaari, Äimärautio ja Vihreäsaari, Oritkarin sataman vihreän siirtymän teollisuusalue, kaavaluonnos), että vesistövaikutusten näkökulmasta kaavassa esitetty vaikutusarvio ja etenkin virtaamamuutoksiin liittyvä vaikutusarvio on riittämätön. Kempeleenlahden tilan näkökulmasta virtausolosuhteet ja niiden vaikutukset (virtauksen kääntyessä pohjoiseen) tulisi selvittää tarkemmin. Muutoksen vaikutukset vesienhoidon tavoitteisiin ja vesimuodostumien tilaan Oulun edustalla ja Kempeleenlahdella tulisi arvioida Natura-alueen vaikutusten lisäksi.

ELY-keskus tuo esille, että vesienhoitolain mukaan (luku 4, 20 b §) vesimuodostuman tila ei saa heikentyä hankkeen tai toiminnan johdosta siten, että ekologisen tilan luokittelua koskeva tekijä alenee pintavesimuodostumassa vähintään yhdellä luokalla tai se edelleen heikkenee, jos kyseinen tekijä on jo alimmassa luokassa. Lisäksi hankkeen tai toiminnan vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon vesienhoitosuunnitelmassa esitetyn lisäksi muut ajantasaiset tiedot vesimuodostuman tilasta. Hankkeiden vaikutusalueella on Oulun edustan merialue ja Kempeleenlahti. Kempeleenlahti on oma vesimuodostumansa, jonka ekologinen tila on jo tyydyttävä. Oulujoen-lijoen

22.12.2025

vesienhoitosuunnitelma mukaisesti tavoitteena on saavuttaa Kempeleenlahden hyvä tila vuoteen 2027 mennessä.

Kaikkia asemakaavassa esitettyjä täyttöjä ei ollut sisällytetty ko. Oulun sataman ympäristöselvitykseen ja lausuntopyyntöön YVA-menettelyn tarpeellisuudesta. Ympäristöselvitykseen oli kuitenkin sisällytetty laajennusalueiden A, B ja C penkereet, joiden rakentaminen tulee ympäristöselvityksen perusteella ohjaamaan Oulujoelta tulevaa virtausta hieman nykyistä pohjoisemmaksi. Selvityksen perusteella hankkeen myötä hieman pohjoisemmaksi kääntyvän virtauksen ei oleteta muuttavan Kempeleenlahden tilaa merkittävästi, sillä jokikuormituksen ei oleteta määrittävän Kempeleenlahden tilaa. Edellä mainitun selvityksen väitettä ei perustella tai selitetä tarkemmin ja se jää epäselväksi.

ELY-keskus katsoo, että lausuntopyynnössä esille tuoduilla hankkeilla saat-taa olla merkittävää vaikutusta vesistöjen tilaan. Menettelystä riippumatta olennaista olisi arvioida hankkeen vesistövaikutuksia riittävällä ja asianmukaisella tavalla, huomioiden alueella tapahtuvat virtausmuutokset. Lisäksi olisi olennaista tarkastella vesistövaikutusten osalta lieventämistoimia ja niiden tarvetta.

Linnusto

Suurimmat luonnonsuojelun arvot liittyvät alueen linnustoon. Oritkarin alueella on ollut vuosikymmenien ajan valtakunnallisesti merkittävä lintujen pesimäalue, koska alueella on pesinyt ja pesii edelleen monipuolinen, runsaslukuinen ja suojelun kannalta arvokas lintulajisto. Kahden alueella pesineen tai edelleen pesivän lintulajin pesimäkannat ovat olleet valtakunnallisesti merkittäviä. Niiden pesimäkannat ovat olleet 2000-luvulla 20–30 % koko Suomen pesimäkannasta. Viime vuosina näiden uhanalaisten lintulajien pesimäkannat ovat eri tekijöiden takia kuitenkin vähentyneet alueella. Äärimmäisen uhanalainen laji pesii edelleen alueella, mutta erittäin uhanalainen laji ei ole enää pesinyt alueella viime vuosina. Pesimäympäristöt ovat kuitenkin molemmille lajeille edelleen nykytilaisina pesintään soveltuvia. Näiden kahden lajin kannalta alue on valtakunnallisesti ja toisen kohdalla Euroopan Unionin tasolla merkittävä. Kahden kriittisimmän lintulajin lisäksi alueella pesii runsaasti muita suojelun kannalta arvokkaita lajeja.

Lintujen pesimäalueet ovat olleet hitaassa muutoksessa jo pitkään, mutta samaan aikaan on pystytty turvaamaan linnuille soveltuvien pesimäkenttien tarjolla olevuus. Nykyisten satama-altaiden täytön yhteydessä tämä ketju saattaa häiriintyä tai katketa, jos nykyiset lintujen pesimäkentät rakennetaan ennen kuin uudet pengerrykset, altaiden täytöt ja linnuille laadittavana olevassa kaavassa varattu pesimäkenttä valmistuvat. Jos pesintään soveltuvia kenttiä ei ole riittävästi tai niiden laatu heikentyy esimerkiksi kenttien pinta-alan pienentyessä, rakennusten sulkiessa lähimaiseman, rakentamisen heikentäessä tai hävittäessä ravinnonhankinta-alueet tai häiriön lisääntyessä, muutoksella voi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia alueella pesivään linnustoon. Uusien

22.12.2025

penkereiden rakentamisesta linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointi on niukka.

Oritkarin tarkastelussa oleva asemakaava-alue on ollut vuosikymmenien ajan valtakunnallisesti merkittävä lintujen pesimäalue, koska alueella on pesinyt ja pesii edelleen monipuolinen, runsaslukuinen ja suojelun kannalta arvokas lintulajisto. Kahden alueella pesineen tai edelleen pesivän lintulajin pesimäkannat ovat olleet valtakunnallisesti merkittäviä. Niiden pesimäkannat ovat olleet 2000-luvulla 20–30 % koko Suomen pesimäkannasta. Viime vuosina näiden uhanalaisten lintulajien pesimäkannat ovat eri tekijöiden takia kuitenkin vähentyneet alueella.

Äärimmäisen uhanalainen laji pesii edelleen alueella, mutta erittäin uhanalainen laji ei ole enää pesinyt alueella viime vuosina. Pesimäympäristöt ovat kuitenkin molemmille lajeille edelleen nykytilaisina pesintään soveltuvia. Näiden kahden lajin kannalta alue on valtakunnallisesti ja toisen kohdalla Euroopan Unionin tasolla merkittävä. Kahden kriittisimmän lintulajin lisäksi alueella pesii runsaasti muita suojelun kannalta arvokkaita lajeja.

Oritkarin satama on laajentunut kahden viime vuosikymmenen aikana merkittävästi. Uusia linnuille soveltuvia pesimäkenttiä on muodostunut pengerrysten ja altaiden täytön myötä. Lintujen pesimäalueet ovat olleet hitaassa muutoksessa jo pitkään, mutta samaan aikaan on pystytty turvaamaan linnuille soveltuvien pesimäkenttien tarjolla olevuus. Nyt tämä ketju saattaa häiriintyä tai katketa, jos nykyiset lintujen pesimäkentät rakennetaan ennen kuin uudet pengerrykset, altaiden täytöt ja linnuille laadittavana olevassa kaavassa varattu pesimäkenttä valmistuvat.

Jos pesintään soveltuvia kenttiä ei ole riittävästi tai niiden laatu heikentyy esimerkiksi kenttien pinta-alan pienentyessä, rakennusten sulkiessa lähimaiseman, rakentamisen heikentäessä tai hävittäessä ravinnonhankinta-alueet tai häiriön lisääntyessä, muutoksella voi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia alueella pesivään linnustoon. Muutos voi lisätä alueella vuosikymmeniä pesineen äärimmäisen uhanalaisen lintulajin häviämiskäskyä sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Asemakaava-aluetta koskevassa yleismääräyksessä todetaan linnuston osalta, että korttelien 23–29 sekä niihin liittyvien yleisten alueiden rakentamisessa tulee huolehtia siitä, että alueen linnuston olosuhteet turvataan pesimäkaudella, kunnes LS-alueen luo-11-alue on toteutunut. Tavoite on oikea ja tarpeellinen. Yleismääräyksessä myös viitataan erilliseen kokonaissuunnitelmaan, jossa määritellään muun muassa rakentamisen vaiheistus. Yleismääräyksessä todetaan, että vuotuisella pesimäkaudella 1.5.–31.7. rakentaminen tulee vaiheistaa niin, että vähintään 7 hehtaarin kokoinen rantakenttä on rauhoitettu lintujen pesintään. Pesintään varatulla alueella rajoitettaisiin liikkumista lintujen pesimäaikana ja alue tulee aidata pienpetoaidalla. Nämä toimenpiteet ovat tärkeitä ja toteutuessaan todennäköisesti osaltaan parantavat pesintöjen onnistumista, vaikka eivät estäkään kaikkea pesiin kohdistuvaa saalistusta.

22.12.2025

Nykyiset Oritkarin sataman alueella olevat avomaalintujen pesintään soveltuvat kentät ovat laajuudeltaan noin 35 hehtaaria. Kentät ja niihin rajautuvat lintujen ruokailuun soveltuvat altaat on esitetty kaavaselostuksen kuvassa 9 (s. 14). Nämä kentät sijaitsevat pääosin kaavamuutoksen kortteleissa 23–27. Kaavan mukaisen rakentamisen ajalle esitetty seitsemän hehtaarin kokoinen pesimäkenttä on merkittävästi nykyisten lintukenttien pinta-alaa pienempi.

Yleismääräyksestä ei selviä, muuttuuko tämän seitsemän hehtaarin kentän sijainti vuosittain tai esimerkiksi muutaman vuoden välein. Jatkuva muutos pesimäalueen sijainnissa voi aiheuttaa haittaa lintujen pesinnöille ja johtaa äärimmillään koko alueen hylkäämiseen. Lisäksi rakentamiseen liittyvä toiminta aiemmin linnuille varatulla kentällä voi aiheuttaa häiriötä tai tuhoja pesinnöille, koska linnut eivät tiedä, pesimäkentän sijainnin vaihtuneen. Asemakaavassa esitetty linnuille varattava pesimäkenttä on merkittävästi nykyisiä kenttiä suppeampi.

Natura-arviointi

Sataman niemen laajennuksen yhteydessä virtausolosuhteiden muutokset ja niiden yhteisvaikutukset muiden, jo toteutuneiden hankkeiden kanssa (Hailuodon pengertie) edellyttävät Kempeleenlahden ranta-alueiden ja Perämeren saarten Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia. Alustavassa selvityksessä merkittäviä vaikutuksia ei ole pystytty sulkemaan pois mm. virtausolosuhteiden muutoksiin liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi.

Mahdollisella vaikutusalueella on linnuston pesimäalueiden ja Natura-alueiden lisäksi merkittäviä luontodirektiivin II- ja IV-liitteiden lajien esiintymisalueita.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Esitettyyn Oulun Satama Oy:n Oritkarin hankkeeseen **ei sovelleta** ympäristövaikutusten arvioinnista (YVA) annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä olemassa nykyisten satama-alden täyttämisen ja uusien läjitysalden rakentamisen osalta.

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-lain) 3 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

YVA-lain 3 §:n 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa jo toteutetun hankkeen oleelliseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, kyseisen lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Arviointimenettelyn

22.12.2025

soveltamisesta päätettäessä on otettava huomioon hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne.

ELY-keskus katsoo, että hankkeiden keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat linnustoon, vesistöön sekä hankkeiden läheisyydessä oleville Natura-alueille. Oritkarin olemassa olevien altaiden täyttämisen ja uusien läjitysaltaiden rakentamisen aiheuttamia keskeisiä vaikutuksia on kuvattu ELY-keskuksen johtopäätöksiä koskevassa kappaleessa. ELY-keskus katsoo, että vireillä olevassa satama-alueen asemakaavaprosessissa, tehtävässä Natura-arviointiprosessissa ja vesitalouslupaprosessissa tulee selvitettyä linnustoa koskevia kysymyksiä ja vesistövaikutuksia esimerkiksi virtausmuutosten ja niiden mahdollisista vesimuodostuman tilaa koskevien vaikutusten osalta eikä vaikutustyyppien osalta katsota YVA-menettelyä edellyttävien kriteerien todennäköisesti merkittävistä vaikutuksista ylittyvän. Lisäksi ottaen huomioon kyseessä on olemassa oleva satamatoiminto ja toimenpiteitä alueella toteutetaan eri vaiheissa.

ELY-keskus toteaa, että jatkosuunnittelussa ja hankkeiden vaiheistuksessa on riittävällä tavalla huomioitava erityisesti alueen arvokasta linnustoa koskien pesimäkenttäalueen ja muun siihen kytkeytyvän (mm. ruokailu) tarpeellisen häiriöttömän alueen saatavuus myös hankkeiden toteuttamisen aikana. Lausuntopyynnössä on tuotu esille linnustolle kaavarungossa osoitetun alueen (EV/luo) rakentuminen vasta vuosina 2030-2035, joka aiheuttaa viivettä Oritkarissa sijaitsevien alueiden osalta. Tämä kokonaisuus on tarkasteltava huolellisesti jatkosuunnittelussa.

Oritkaria koskevassa meneillään olevassa kaavoitusprosessissa on jo edellytetty hankkeesta aiheutuvien vesistövaikutusten arvioimiseksi virtausmallinnuksen tekeminen. ELY-keskuksella olevan tiedon mukaan vesistövirtausmallinnus toteutetaan Oulun kaupungin toimesta ja se valmistuu kevään 2026 aikana. ELY-keskuksen käsityksen mukaan virtausmallinnuksilla selvitetään vesirakentamisen, kuten penkereiden, vaikutuksia vesialueen virtausolosuhteisiin ja alueen vesimuodostuman tilaan. Uusista penkereistä/altaista ei kuitenkaan ennalta arvioiden aiheudu laajuudeltaan sellaisia merkittäviä vesistövaikutuksia/virtausmuutoksia, jotka vaatisivat YVA-menettelyä. Vaikutuksia selvitetään ja otetaan huomioon mainituissa kaavoitus- ja vesilupaprosessissa. Olemassa olevien penkereiden suurimmat vaikutukset ovat jo aiheutuneet rakentamisen aikana.

Lopuksi ELY-keskus toteaa, että lausuntopyynnössäkin todetut Verso Energyn hanke ja uuden satamalaiturin rakentaminen ovat YVA-lain (252/2017) hankeluettelon mukaisia YVA-menettelyä edellyttäviä hankkeita, joiden yhteisvaikutukset tulevat arvioiduksi YVA-menettelyn yhteydessä.

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

22.12.2025

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta tähän päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen. Muutosta voidaan hakea vasta siinä vaiheessa, kun edellä mainitusta päätöksestä on mahdollisuus valittaa (YVA-laki 37 §, 2. mom).

SOVELLETUT SÄÄDÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)

MAKSU

Päätöksestä ei peritä maksua.

PÄÄTÖKSEN NÄHTÄVILLÄOLO

Päätös lähetetään saantitodistuksella hankkeesta vastaavalle.

Päätöksestä kuulutetaan Oulun kaupungin virallisella ilmoitustaululla. Päätös ja siitä annettu kuulutus ovat nähtävillä **23.12.2025 – 21.1.2026**. Kuulutus ja YVA-päätös ovat nähtävillä ELY-keskuksen sivuilla 31.12.2025 asti ja 1.1.2026 - 21.1.2026 Lupa- ja valvontaviraston sivulla osoitteessa www.lv.v.fi > Ajankohtaista. Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivulla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa sekä osoitteessa www.ymparisto.fi/yva-paatokset/pohjois-pohjanmaa. Oulun kaupunkia on pyydetty julkaisemaan tieto kuulutuksesta kuntalain (410/2015) 108 §:n edellyttämällä tavalla.

Asian käsittelyyn ovat osallistuneet alueidenkäytönasiantuntija Touko Linjama (kaavoitus), ylitarkastaja Maarit Vainio (luonnonsuojelu), ylitarkastaja Jorma Pessa (luonnonsuojelu) ja ylitarkastaja Jaana Rääpysjärvi (vesienhoito ja vesistövaikutukset).

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Jari Määttä ja ratkaissut yksikön päällikön sijainen ryhmäpäällikkö Maria Säkkinen.

Tiedoksi

Oulun kaupunki/((kirjaamo@ouka.fi))

Oulun seudun ympäristötoimi/((ymparisto@ouka.fi))

Väylävirasto/((kirjaamo@vayla.fi))

Metsähallitus/((kirjaamo@metsa.fi))

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut/((jermi.tertsunen@ely-keskus.fi))

22.12.2025

POPELY/2594/2015

Liitteet

Valitusosoitus

Tämä asiakirja POPELY/2594/2015 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2594/2015 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Määttä Jari M 22.12.2025 16:29

Ratkaisija Säkkinen Maria 22.12.2025 16:30